



LIFE10 NAT/GR/000638



Πρόγραμμα LIFE+10 NAT/GR/000638
«Διαφύλαξη του Φιννοσκανδικού πληθυσμού της
Νανόχηνας σε σημαντικές περιοχές διαχείμασης και
στάθμευσης κατά μήκος της Ευρωπαϊκής μεταναστευτικής
διαδρομής»

Σχέδιο Δράσης **After-LIFE**



**Χρονικό Πλαίσιο:
2017-2020**



ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ



Η παρούσα αναφορά αποτελεί το Σχέδιο Δράσης After-LIFE του Προγράμματος LIFE+ «Διαφύλαξη του Φιννοσκανδικού πληθυσμού της Νανόχηννας σε σημαντικές περιοχές διαχείμασης και στάθμευσης κατά μήκος της Ευρωπαϊκής μεταναστευτικής διαδρομής» (LIFE10 NAT/GR/000638) και συντάχθηκε στο πλαίσιο της Δράσης E5: Ανάπτυξη Σχεδίου Διατήρησης «After-LIFE»

Ταυτότητα Προγράμματος

Τίτλος: Διαφύλαξη του Φιννοσκανδικού πληθυσμού της Νανόχηννας σε σημαντικές περιοχές διαχείμασης και στάθμευσης κατά μήκος της Ευρωπαϊκής μεταναστευτικής διαδρομής

Κωδικός: LIFE+10 NAT/GR/000638

Περιοχές εφαρμογής: Ελλάδα, Βουλγαρία, Ουγγαρία, Φινλανδία

Ημερομηνία έναρξης: 01/09/2011

Ημερομηνία λήξης: 30/04/2017

Διάρκεια: 68 μήνες

Συνολικός Προϋπολογισμός : 2.279.485€

Συγχρηματοδότηση Ευρωπαϊκής Επιτροπής: 1.668.071€

Συγχρηματοδότηση Οργανισμού Περιβάλλοντος Νορβηγίας: 350.000€

Συντονιστής Προγράμματος: Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία

Εταίροι Προγράμματος:

Ινστιτούτο Δασικών Ερευνών – Ελληνικός Γεωργικός Οργανισμός «Δήμητρα» / Ελλάδα
Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας / Ελλάδα

Βουλγαρική Εταιρεία για την Προστασία των Πουλιών (BSPB) / Βουλγαρία

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Hortobágy / Ουγγαρία

Γραμματεία της Συμφωνίας για τη διατήρηση των Αφρο-Ευρασιατικών αποδημητικών υδρόβιων πουλιών (UNEP/AEWA)

Παγκόσμιο Ταμείο για τη Φύση WWF Φινλανδίας

Υπηρεσία Φυσικής Κληρονομιάς Metsähallitus / Φινλανδία

Ιστότοπος Προγράμματος: www.ornithologiki.gr/nanoxina | www.wwf.fi/lwfg

Facebook: Safeguarding the Lesser White-fronted Goose

Επικοινωνία:

Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία

Μανόλια Βουγιούκαλου

Θεμιστοκλέους 80, 10681 Αθήνα

Τηλ. +30 210 8228704 & 210 8227937

e-mail: mvougioukalou@ornithologiki.gr

Περιεχόμενα

Συντομογραφίες.....	4
Μέρος 1: Σχέδιο Δράσης After-LIFE	5
1.1 Εισαγωγή	5
1.2 Στόχοι του Σχεδίου Δράσης After-LIFE	6
1.3 Κύριες Δράσεις	7
1.3.1 Διατήρηση/αύξηση πληθυσμού	7
1.3.1.1 Ελλάδα: Φύλαξη των κύριων περιοχών διαχείμασης της Νανόχηνας (Δράση C1)	7
1.3.1.2 Βουλγαρία: Φύλαξη των κύριων περιοχών στάθμευσης (Δράση C2)	8
1.3.2 Αποκατάσταση ενδιαιτημάτων στις περιοχές στάθμευσης και διαχείμασης	9
1.3.2.1 Ελλάδα: Ενσωμάτωση πιλοτικών δράσεων διαχείρισης της βλάστησης στη διαχείριση του Εθνικού Πάρκου Δέλτα Έβρου (Δράση C3)	9
1.3.2.2 Ουγγαρία: Διατήρηση κατάλληλης διαχείρισης υδάτων και βλάστησης στο Εθνικό Πάρκο Hortobágy (Δράση C4)	10
1.3.3 Πολιτική και Νομοθεσία	11
1.3.3.1 Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Νανόχηνα στη Βουλγαρία (Δράση A8)	11
1.3.3.2 Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Νανόχηνα στην Ουγγαρία (Δράση A8)	12
1.3.3.3 Εθνικό Σχέδιο και Τοπικά Σχέδια Δράσης για τη Νανόχηνα στην Ελλάδα (Δράσεις A8 & D1)	12
1.3.3.4 Συντονισμός της διεθνούς δράσης διατήρησης της Νανόχηνας: Το Διεθνές Σχέδιο Δράσης για τη Νανόχηνα (Δράση E3).....	13
1.3.4 Παρακολούθηση και έρευνα.....	14
1.3.4.1 Διατήρηση του δικτύου των συντονισμένων μετρήσεων (Δράση A1)	14
1.3.4.2 Παρακολούθηση της Νανόχηνας και άλλων παραμέτρων στις περιοχές στάθμευσης και διαχείμασης (Δράση E2)	14
1.3.5 Διάδοση και ευαισθητοποίηση.....	16
1.3.5.1 Διάδοση μέσω του διαδικτύου (Δράση D3 / D6).....	16
1.3.5.2 Διάδοση μέσω των MME (Δράση D1 / D6)	16
1.3.5.3 Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (Δράση D5)	17
Μέρος 2: Εφαρμογή	18

Συντομογραφίες

ΕΛΓΟ	Ελληνικός Γεωργικός Οργανισμός «Δήμητρα»
ΕΣΔ	Εθνικό Σχέδιο Δράσης
ΙΔΕ	Ινστιτούτο Δασικών Ερευνών
ΚΑΖ	Καταφύγιο Άγριας Ζωής
ΥΠΕΝ	Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (Ελλάδα)
ΦΔ	Φορέας Διαχείρισης
ΑΕWA	African-Eurasian Migratory Waterbird Agreement
BSPB	Βουλγαρική Εταιρεία για την Προστασία των Πουλιών
HNPD	Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Hortobágy
IUCN	Διεθνής Ένωση για την Προστασία της Φύσης
MEW	Υπουργείο Περιβάλλοντος και Υδάτων (Βουλγαρία)
ΝΑΗΑ	Εθνικός Σύνδεσμος Κυνηγών και Αλιέων
ΝΟF	Νορβηγική Ορνιθολογική Εταιρεία (BirdLife Νορβηγίας)
RFD	Περιφερειακή Διεύθυνση Δασών (Βουλγαρία)
SPS	Έξυπνο Σύστημα Φύλαξης (Smart Patrol System)

Μέρος 1: Σχέδιο Δράσης After-LIFE

1.1 Εισαγωγή

Το Πρόγραμμα LIFE+ «Διαφύλαξη του Φιννοσκανδικού πληθυσμού της Νανόχηνας σε σημαντικές περιοχές διαχείμασης και στάθμευσης κατά μήκος της Ευρωπαϊκής μεταναστευτικής διαδρομής», ξεκίνησε τον Σεπτέμβριο του 2011 και ολοκληρώθηκε τον Απρίλιο του 2017. Στόχος του προγράμματος ήταν η εφαρμογή καίριων δράσεων διατήρησης στις περιοχές στάσης και διαχείμασης του Φιννοσκανδικού πληθυσμού της Νανόχηνας στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, ώστε να ανακαμφθεί άμεσα η μείωση του πληθυσμού. Η Νανόχηνα περιλαμβάνεται στο Παράρτημα I της Οδηγίας για τα Πουλιά του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου (79/409/EEC) και χαρακτηρίζεται ως Τρωτό σύμφωνα με τη Διεθνή Ένωση για την Προστασία της Φύσης (IUCN). Η παγκόσμια τάση του πληθυσμού της Νανόχηνας έχει δείξει ταχύτατη μείωση, με τον Φιννοσκανδικό πληθυσμό να παρουσιάζει έντονη πτώση, τέτοια ώστε εντός της Ευρώπης να χαρακτηρίζεται ως Κρισίμως Κινδυνεύον είδος. Στην αρχή του Προγράμματος, ο Φιννοσκανδικός πληθυσμός εκτιμούνταν στα 20-30 ζευγάρια. Οι δράσεις διατήρησης του είδους έλαβαν χώρα σε 7 περιοχές του δικτύου Natura 2000 στην Ελλάδα, τη Βουλγαρία και την Ουγγαρία, με στόχο: 1. Τη μείωση του ρυθμού απώλειας ατόμων λόγω λαθροθηρίας, 2. Τη διασφάλιση κατάλληλων ενδιαιτημάτων όπου το είδος τρέφεται και ξεκουράζεται, 3. Τη βελτίωση της γνώσης για το είδος και του βαθμού επίγνωσης για την κατάστασή του και 4. Τη μεγιστοποίηση της διεθνούς συνεργασίας για την προστασία του.



Όλο το κοπάδι των Νανοχηνών στη λίμνη Κερκίνη σε μία φωτογραφία (Νοέμβριος 2014). Φωτ.: Κώστας Παπαδόπουλος/Φορέας Διαχείρισης Λίμνης Κερκίνης

Το Πρόγραμμα ολοκληρώθηκε επιτυχώς το 2017. Οι δράσεις διατήρησης που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο του Προγράμματος, έτυχαν διεθνούς αναγνώρισης, ενώ η τάση του πληθυσμού δείχνει πλέον 15% ανάκαμψη ανά έτος. Οι δράσεις του Προγράμματος σχεδιάστηκαν και εφαρμόστηκαν με τρόπο που να επιτρέπει τη συνέχειά τους μετά την ολοκλήρωση του Προγράμματος, έτσι ώστε να διαφυλάσσεται η μακροχρόνια επίδρασή τους στη βελτίωση της κατάστασης του είδους.

1.2 Στόχοι του Σχεδίου Δράσης After-LIFE

Ο γενικότερος σκοπός του Σχεδίου Δράσης After-LIFE για τη διατήρηση του Φιννοσκανδικού πληθυσμού της Νανόχηνας είναι η αξιοποίηση των γνώσεων και των μεθόδων που αναπτύχθηκαν κατά τη διάρκεια του Προγράμματος LIFE+10 NAT/GR/000638 με τρόπο που να επιτρέπει στους εταίρους του Προγράμματος και τους υπόλοιπους σχετικούς ενδιαφερόμενους, να μπορούν δυναμικά και αποτελεσματικά να συνεισφέρουν στην επίτευξη των στόχων που τέθηκαν στο Διεθνές Σχέδιο Δράσης για την Νανόχηνα, όσον αφορά τον Φιννοσκανδικό πληθυσμό, όπως και των Εθνικών Σχεδίων Δράσης στις χώρες όπου αυτά έχουν τεθεί σε ισχύ. Το Σχέδιο στοχεύει στον χειρισμό των κύριων απειλών που αντιμετωπίζει το είδος στις περιοχές του Προγράμματος, όπως αυτές αναδείχθηκαν από το Διεθνές Σχέδιο Δράσης για τον Φιννοσκανδικό πληθυσμό και την τελική αναφορά του Προγράμματος LIFE+10 NAT/GR/000638.

Οι εταίροι που συμμετείχαν στο πρόγραμμα LIFE+, συνεχίζουν με το παρόν Σχέδιο Δράσης τον προγραμματισμό των απαραίτητων δράσεων του Προγράμματος, ενώ δίνεται το πλαίσιο εργασίας, το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης των δράσεων και η συνιστώμενη ή διαθέσιμη πηγή χρηματοδότησης. Όπου απαιτείται, το Σχέδιο Δράσης προβλέπει και σχεδιάζει ενέργειες που δεν εφαρμόστηκαν κατά τη διάρκεια του Προγράμματος LIFE+10 NAT/GR/000638, αλλά θεωρούνται απαραίτητες για τη διατήρηση του Φιννοσκανδικού πληθυσμού της Νανόχηνας.

Το Σχέδιο Δράσης After-LIFE θέτει προς συζήτηση τα ζητήματα διατήρησης του Φιννοσκανδικού πληθυσμού της Νανόχηνας, ακολουθώντας τις παρακάτω θεματικές κατηγορίες:

1. Διατήρηση - αύξηση πληθυσμού
2. Διατήρηση ενδιαιτήματος
3. Πολιτική και νομοθεσία
4. Παρακολούθηση και έρευνα
5. Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση

1.3 Κύριες Δράσεις

1.3.1 Διατήρηση - αύξηση πληθυσμού

Η αυξημένη θνησιμότητα λόγω παράνομης ή εκ λάθους θανάτωσης και η συνεπαγόμενη όχληση κατά την άσκηση του κυνηγιού, αποτελούν σημαντικές απειλές για το είδος παγκοσμίως. Ως συνέπεια αυτού, οποιοδήποτε πρόγραμμα διατήρησης της Νανόχηννας για να είναι αποτελεσματικό, θα πρέπει να περιλαμβάνει δράσεις οι οποίες ελαχιστοποιούν αυτές τις απειλές. Με την υλοποίηση των ακόλουθων ενεργειών, οι περιοχές διαχείρισης και στάθμευσης που επιλέγει ο Φιννοσκανδικός πληθυσμός της Νανόχηννας, αποτελούνται από ενδιαίτηματα στα οποία το είδος δεν αντιμετωπίζει την απειλή απώλειας ατόμων λόγω λαθροθηρίας. Με την εφαρμογή των σχετικών δράσεων, η όχληση ελαχιστοποιείται, συνεισφέροντας στην αναπαραγωγική επιτυχία του είδους και στην ανάκαμψη του Φιννοσκανδικού πληθυσμού. Στο πλαίσιο του Προγράμματος LIFE+ οι δυνατότητες και μεθοδολογίες που αναπτύχθηκαν στην Ελλάδα και τη Βουλγαρία, εδραίωνουν την πεποίθηση ότι η απειλή παράνομης ή εκ λάθους θανάτωσης μπορεί να ελαχιστοποιηθεί.

1.3.1.1 **Ελλάδα:** Φύλαξη των κύριων περιοχών διαχείρισης της Νανόχηννας (Δράση C1)

Η φύλαξη στις Ελληνικές περιοχές του προγράμματος περιγράφεται στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης (ΕΣΔ) ως η πλέον σημαντική δράση, η οποία θα πρέπει να εφαρμόζεται άμεσα και συνεχώς. Πιο συγκεκριμένα, το ΕΣΔ προβλέπει δράσεις φύλαξης σε όλες τις περιοχές όπου εμφανίζεται η Νανόχηννα, οι οποίες περιλαμβάνουν επιπλέον περιοχές πέραν του Προγράμματος LIFE+ και τις Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) των Λιμνών Κορώνειας - Βόλβης (GR122009) και Δέλτα του Νέστου (GR1150001). Η φύλαξη θα χρησιμοποιεί τις δυνατότητες, την τεχνολογία, τον εξοπλισμό και τις εγκαταστάσεις που αναπτύχθηκαν για τον σκοπό αυτό, κατά την εφαρμογή του Έξυπνου Συστήματος Φύλαξης - Smart Patrol System (Πρόγραμμα LIFE+, Δράση C1) και τα οποία παραχωρήθηκαν στους Φορείς Διαχείρισης της Λίμνης Κερκίνης, των Λιμνών Ισμαρίδας-Βιστωνίδας και Δέλτα Νέστου και του Δέλτα Έβρου. Η φύλαξη προβλέπεται να πραγματοποιηθεί από το προσωπικό των Φορέων Διαχείρισης με την υποστήριξη των τοπικών Δασικών Υπηρεσιών, όταν οι Νανόχηννες βρίσκονται στην αντίστοιχη περιοχή. Παρόμοια, προβλέπονται επιπλέον περιπολίες πέραν του βασικού προγραμματισμού, όπως αυτός περιγράφεται στο ΕΣΔ, ενώ χρηματοδότηση έχει εξασφαλιστεί τουλάχιστον για το Δέλτα του Έβρου, για 5 συνεχόμενες χειμερινές περιόδους. Η αποτελεσματικότητα των περιπολιών αναμένεται αισθητά βελτιωμένη στις περιοχές ενδιαφέροντος του Προγράμματος, λόγω της εκτενούς προσπάθειας αναβάθμισής τους στο πλαίσιο του Προγράμματος LIFE+, με την εφαρμογή του SPS στην πράξη, αλλά και τα εκπαιδευτικά σεμινάρια για τους τοπικούς φορείς ελέγχου

και διαχείρισης. Επιπρόσθετα, η φύλαξη στο Δέλτα του Έβρου ενισχύεται και από την απαγόρευση κίνησης οχημάτων εντός του Καταφυγίου Άγριας Ζωής (ΚΑΖ), που εφαρμόστηκε κατά την διάρκεια του Προγράμματος LIFE+ και έχει ισχύ μέχρι 05/01/2020. Η απαγόρευση είναι σε ικανοποιητικό βαθμό σεβαστή από τους κυνηγούς και μειώνει σημαντικά την όχληση και τις απαιτήσεις φύλαξης του πυρήνα του ΚΑΖ, ο οποίος συμπίπτει με το κρίσιμο ενδιαίτημα των Νανοχηρών στο Δέλτα.



Η Αυτόνομη Απομακρυσμένη Μονάδα του Smart Patrol System στο Δέλτα Έβρου. Διακρίνεται ο οπτικός αισθητήρας και οι φωτοβολταϊκές μονάδες. Φωτ.: Αλεξάνδρα Δεμερτζή/ΟΡΝΙΘΟΛΟΓΙΚΗ

1.3.1.2 Βουλγαρία: Φύλαξη των κύριων περιοχών στάθμευσης (Δράση C2)

Στη Βουλγαρία, στις σημαντικότερες περιοχές όπου κυρίως συγκεντρώνονται πληθυσμοί χηνών, προβλέπεται να υιοθετηθεί Σχέδιο Φύλαξης, με κοινά κλιμάκια ελέγχων κατά τη διάρκεια της κυνηγετικής περιόδου, από τον Δεκέμβριο μέχρι τον Φεβρουάριο κάθε έτους. Οι ομάδες φύλαξης θα επανδρώνονται με εκπροσώπους του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Υδάτων της Βουλγαρίας, των τοπικών Δασικών Υπηρεσιών και/ή της Βουλγαρικής Ομοσπονδίας Κυνηγών και Αλιέων, ανάλογα τις επιμέρους τοπικές συνθήκες. Προτεραιότητα θα τεθεί στις περιοχές που έχουν αναγνωρισθεί ως σημαντικές περιοχές για τη Νανόχηνα. Περιπολίες προβλέπονται για την περιοχή Burgas στα ΝΑ της Βουλγαρίας (Shabla, Durankulak), στη βόρεια Βουλγαρία (Zlatiyata και/ή Svishtov-Belene) και στην κεντρική Βουλγαρία (στους ταμειυτήρες Ryasachnik και/ή Oncharitsa) και κυρίως όπου παρατηρείται σταθερή παρουσία χηνών. Οι κοινοί έλεγχοι θα πραγματοποιούνται δύο φορές τον μήνα κατά τη διάρκεια της παραπάνω περιόδου και στις περιοχές που αναφέρθηκαν, ενώ ισάριθμα πρωτόκολλα θα συμπληρώνονται για την κάθε περιοχή.

1.3.2 Αποκατάσταση ενδιαιτημάτων στις περιοχές στάθμευσης και διαχείρισης

Η Νανόχηννα είναι είδος απαιτητικό ως προς το ενδιαίτημά της και τουλάχιστον στην Ευρώπη εξαρτάται απόλυτα από τα φυσικά λιβάδια και τους υγρότοπους για να τραφεί και να ξεκουραστεί. Κατά τη διάρκεια του Προγράμματος LIFE+, μελετήθηκε η σύνθεση της δίαιτας των Νανοχηνών και αξιολογήθηκε η επιλεκτικότητά τους ως προς την τροφή. Ως αποτέλεσμα, γνωρίζουμε ότι η Νανόχηννα τρέφεται κυρίως με αγρωστώδη αλλά και με ποικιλία φυτικών ειδών ανάλογα με τη διαθεσιμότητά τους. Λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα της δίαιτας της Νανόχηννας, δράσεις διαχείρισης ενδιαιτήματος εφαρμόστηκαν τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Ουγγαρία. Η διατήρηση και η συνέχεια αυτών των δράσεων, όπου κρίνεται απαραίτητο, θα εφαρμοστεί από τους τοπικούς Φορείς Διαχείρισης των περιοχών αυτών. Ωστόσο, τα χαρακτηριστικά της βλάστησης προοδευτικά μέσα στο χρόνο μεταβάλλονται, λόγω αλλαγών διαφόρων παραγόντων, όπως η αλατότητα του εδάφους, ο αριθμός των κτηνοτροφικών και άγριων ζώων που βόσκουν στην περιοχή, κ.α. Συνεπώς, η δίαιτα και η διατροφική συμπεριφορά την Νανόχηννας, θα μεταβάλλεται αναλόγως. Η παρακολούθηση των χαρακτηριστικών της βλάστησης, όπως και η διατροφική συμπεριφορά του είδους, συστήνεται να εφαρμόζεται διαρκώς.

1.3.2.1 **Ελλάδα:** Ενσωμάτωση πιλοτικών δράσεων διαχείρισης της βλάστησης στη διαχείριση του Εθνικού Πάρκου Δέλτα Έβρου (Δράση C3)

Στο πλαίσιο της Δράσης C3 του Προγράμματος LIFE+ (Διαχείριση κατάλληλων ενδιαιτημάτων σε σημαντικές περιοχές τροφοληψίας και ξεκούρασης της Νανόχηννας στο Δέλτα του Έβρου), εφαρμόστηκε διαχείριση της βλάστησης σε επιλεγμένες θέσεις εντός του κυρίου ενδιαιτήματος της Νανόχηννας στο Δέλτα Έβρου. Η διαχείριση κυρίως συνίστατο στη μηχανική απομάκρυνση της αλοφυτικής βλάστησης και το ελαφρύ αναμόχλευμα του εδάφους, με ταυτόχρονη εφαρμογή σποράς μίγματος δύο ειδών αγρωστωδών και ενός ψυχανθούς, σύμφωνα με τη δίαιτα της Νανόχηννας. Σκοπός της δράσης ήταν να υπάρχει επιπλέον διαθέσιμη τροφή κατά τη διάρκεια της παρουσίας της Νανόχηννας στην περιοχή. Η τελική αναφορά της δράσης αυτής είναι διαθέσιμη στο διαδίκτυο στον ιστότοπο του Προγράμματος αλλά έχει κατατεθεί και στον Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Δέλτα Έβρου. Η αναφορά περιγράφει λεπτομερώς τις διαχειριστικές δράσεις που εφαρμόστηκαν και περιλαμβάνει κατευθύνσεις για δράσεις που μπορούν να εφαρμοσθούν από τον Φορέα Διαχείρισης στο μέλλον. Όταν και όπου κρίνεται απαραίτητο, ο Φορέας Διαχείρισης Δέλτα Έβρου θα εφαρμόζει τις πιλοτικές δράσεις διαχείρισης σε ευρύτερη κλίμακα.

1.3.2.2 **Ουγγαρία:** Διατήρηση κατάλληλης διαχείρισης υδάτων και βλάστησης στο Εθνικό Πάρκο Hortobágy (Δράση C4)

Ο Φορέας Διαχείρισης του Εθνικού Πάρκου Hortobágy (HNPD), κατά τη διάρκεια του προγράμματος, πραγματοποίησε δράσεις αποκατάστασης και διαχείρισης των παλιών ιχθυοδεξαμενών εντός του Πάρκου, όπου παραδοσιακά παρατηρούνται κάθε χρόνο οι Νανόχηνες. Σκοπός των δράσεων αυτών, ήταν η παροχή κατάλληλου ενδιαιτήματος για τροφοληψία και ξεκούραση εντός του Εθνικού Πάρκου κατά τη διάρκεια του μεταναστευτικού ταξιδιού της Νανόχηνας. Με την εξασφάλιση ότι τα μέρη όπου παρατηρείται η Νανόχηννα εντός του Πάρκου διατηρούνται σε ιδανικές συνθήκες για τις Νανόχηνες, τα ενδιαιτήματα που αποκαταστάθηκαν (Ιχθυοδεξαμενές V, VI και Kondás) θα διαχειρίζονται από τον HNPD κατά τη διάρκεια του Σχεδίου Δράσης After-LIFE.

Ο HNPD θα εξασφαλίζει κατάλληλη διαχείριση του επιπέδου των υδάτων, παρέχοντας έτσι το ιδανικό μωσαϊκό ενδιαιτημάτων για ξεκούραση και τροφοληψία του κοπαδιού στις ιχθυοδεξαμενές του Hortobágy. Παράλληλα, στις περιοχές αυτές, θα διασφαλιστεί το βέλτιστο επίπεδο βόσκησης ως διαχειριστικό μέτρο της βλάστησης γύρω από τις ιχθυοδεξαμενές, στο μωσαϊκό των αλκαλικών λιβαδιών-υγροτόπου-υγρών λιβαδιών. Το μέτρο αυτό θα προσφέρει κατάλληλη βλάστηση στις λασπώδεις επιφάνειες και ιχθυοδεξαμενές με ποικίλα επίπεδων υδάτων για τον απειλούμενο πληθυσμό της Νανόχηνας κατά τη διάρκεια της στάθμευσης του στο Hortobágy. Με τη σχετική εμπειρία και την αποκτηθείσα γνώση, ο HNPD θα προσφέρει υποστήριξη σε όποιον οργανισμό σχεδιάζει παρόμοιες διαχειριστικές πρακτικές υδατικών επιφανειών και βλάστησης.



Το Εθνικό Πάρκο Hortobágy. Φωτ.: Αρχείο HPND

1.3.3 Πολιτική και Νομοθεσία

Στη διάρκεια του Προγράμματος LIFE+ για τη Νανόχηνα, συντάχθηκαν και τέθηκαν σε εφαρμογή Σχέδια Δράσης. Αν και η κύρωση του Βουλγαρικού και του Ελληνικού Εθνικού Σχεδίου Δράσης (ΕΣΔ) για την Νανόχηνα δεν έχει οριστικοποιηθεί ακόμη, η εξέλιξη θεωρείται θετική, καθώς είναι η πρώτη φορά για την Ελλάδα που η διαδικασία σύνταξης και κατάθεσης ΕΣΔ τίθεται σε εφαρμογή. Επιπλέον, η διαδικασία σύνθεσης του ΕΣΔ από μόνη της θεωρείται σημαντική, καθώς όλοι οι σχετικοί φορείς συμμετείχαν στη διαδικασία και ως αποτέλεσμα τέθηκε το πλαίσιο δράσης, συλλέχθηκε και αναλύθηκε το σύνολο της πληροφορίας που υπάρχει διαθέσιμη για το είδος και προσδιορίστηκαν όλες οι δράσεις που στοχεύουν στη διατήρηση του πληθυσμού της Νανόχηνας για κάθε χώρα ξεχωριστά.

1.3.3.1 Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Νανόχηνα στη Βουλγαρία (Δράση A8)

Η BSPB δημιούργησε δίαυλο επικοινωνίας με το Βουλγαρικό Υπουργείο Περιβάλλοντος και Υδάτων (MEW) και κατέθεσε το ΕΣΔ όπως προβλεπόταν από το Πρόγραμμα LIFE+. Σε συνέχεια αυτού, η BSPB διατηρεί επικοινωνία με τον Υπεύθυνο εμπειρογνώμονα του Υπουργείου, ώστε να δρομολογηθεί η επικύρωση του ΕΣΔ από το Εθνικό Συμβούλιο Βιοποικιλότητας. Η διαδικασία παρακολουθείται στενά από τη BSPB έως ότου ληφθεί η τελική απόφαση σχετικά με το ΕΣΔ για τη Νανόχηνα. Ακολουθώντας την εθνική νομοθεσία, η BSPB ακολούθησε όλες τις προβλεπόμενες ενέργειες, ώστε να επικυρωθεί το ΕΣΔ, ωστόσο, η τελική διαδικασία κύρωσης δεν μπορεί να ελεγχθεί με κανέναν νομικό τρόπο από πλευράς του υποβάλλοντα φορέα. Μόλις το Συμβούλιο Βιοποικιλότητας καταλήξει σε απόφαση σχετικά με την κύρωση του ΕΣΔ, η BSPB θα δράσει ανάλογα.

Παρόλα αυτά, ακόμη και χωρίς νομική υποχρέωση, ένας ικανός αριθμός δράσεων, όπως περιγράφονται στο ΕΣΔ, μπορούν να εφαρμοστούν:

- Συμπλήρωση των κενών στα Τυποποιημένα Δελτία Δεδομένων Natura 2000 για τις ΖΕΠ στη Βουλγαρία, όπου εμφανίζεται το είδος
- Συνεργασία των ειδικών σε θέματα που αφορούν τη Νανόχηνα στη Βουλγαρία και συμμετοχή στην ανάπτυξη προστατευόμενων περιοχών και Σχεδίων Δράσης για τις θεσμοθετημένες ΖΕΠ. Με τον τρόπο αυτό, προστατεύεται τόσο η Νανόχηνα σε αυτές τις περιοχές, όσο και τα ενδιαιτήματα προτεραιότητας
- Επέκταση της φύλαξης στις πιο σημαντικές και κρίσιμες για τη Νανόχηνα περιοχές στη Βουλγαρία και γεφύρωση της επικοινωνίας ανάμεσα στους διαφορετικούς σχετικούς οργανισμούς
- Ανάπτυξη του δικτύου ερευνητών πεδίου και συμμετοχή καινούργιων ανθρώπων για την κάλυψη μεγαλύτερων εκτάσεων στη χώρα
- Συντονισμός του δικτύου παρακολούθησης της Νανόχηνας με το διεθνές δίκτυο παρακολούθησης

- Ευαισθητοποίηση των τοπικών φορέων σχετικά με τις απειλές που αντιμετωπίζει η Νανόχηνα και τα ενδιαιτήματά της, ειδικά της κυνηγετικής κοινότητας και των αγροτών
- Ετήσια εκτίμηση του πληθυσμού της Νανόχηνας που διαχειμάζει και σταθμεύει στη Βουλγαρία.

1.3.3.2 Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Νανόχηνα στην Ουγγαρία (Δράση A8)

Ο HNPД και το Υπουργείο Γεωργίας είναι υπεύθυνοι για την αξιολόγηση της εφαρμογής του Ουγγρικού ΕΣΔ. Ο HNPД θα διατηρήσει την επικοινωνία με τα εθνικά και διεθνή δίκτυα ειδικών στα θέματα της Νανόχηνας, τους τοπικούς φορείς, τις ΜΚΟ κ.ά. σχετικά με το είδος στην Ουγγαρία και τα περίχωρά της (Λεκάνη των Καρπαθίων) και όποτε κρίνεται απαραίτητο θα οργανώνει συναντήσεις συντονισμού. Σε περίπτωση που προκύψει κάποιο εθνικό ή διεθνές πρόγραμμα που μπορεί να σχετίζεται με τη Νανόχηνα ή μπορεί να έχει οποιαδήποτε επίδραση στο είδος, ο HNPД θα διασφαλίζει ότι είναι σε αρμονία με το ΕΣΔ. Παρόμοια, σε περίπτωση αναθεώρησης της νομοθεσίας θα διασφαλίζεται ότι λαμβάνεται υπόψη το ΕΣΔ. Με τη σχετική εμπειρία που έχει αναπτύξει η HNPД είναι σε θέση να προσφέρει υποστήριξη σε άλλες χώρες σχετικά με την νομοθετική διαδικασία σύνθεσης ΕΣΔ.

1.3.3.3 Εθνικό Σχέδιο και Τοπικά Σχέδια Δράσης για τη Νανόχηνα στην Ελλάδα (Δράσεις A8 & D1)

Στο πλαίσιο της Δράσης A8, αναπτύχθηκε για την Ελλάδα το ΕΣΔ για την προστασία της Νανόχηνας, όπου περιγράφονται όλες οι απαραίτητες δράσεις για την διατήρηση του είδους, ταυτόχρονα με τις πιθανές πηγές χρηματοδότησης και τους αρμόδιους φορείς ή οργανώσεις στις οποίους έχει ανατεθεί η κάθε δράση. Παρά τις προσπάθειες της Ορνιθολογικής, των υπόλοιπων εταίρων του Προγράμματος LIFE+ και των συναφών οργανώσεων, το ΕΣΔ δεν έχει ακόμη κυρωθεί. Η Ορνιθολογική βρίσκεται και θα συνεχίσει να διατηρεί συχνή επικοινωνία με το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ), μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας κύρωσης, η οποία προβλέπεται να πραγματοποιηθεί μέσα στους επόμενους μήνες. Αν και το ΕΣΔ δεν αποτελεί ακόμη νομική υποχρέωση, η πρόοδος που επιτεύχθηκε στα πλαίσια της δράσης αυτής θεωρείται σημαντική, καθώς οι δυνατότητες και οι διαδικασίες σύνθεσης ενός ΕΣΔ είναι πλέον γνωστές τόσο για τις ΜΚΟ, όσο και για το ΥΠΕΝ. Ορισμένες από τις δράσεις που περιγράφονται στο ΕΣΔ, θα εφαρμοστούν ακόμη και χωρίς τη νομική υποχρέωση, καθώς εντάσσονται στις βασικές εργασίες των υπαρχόντων φορέων. Για παράδειγμα, οι Φορείς Διαχείρισης των περιοχών όπου εμφανίζεται η Νανόχηνα θα συνεχίσουν να παρακολουθούν τις μετακινήσεις του πληθυσμού και τη φύλαξη των επιμέρους περιοχών, σε συνεργασία με τις τοπικές Δασικές Υπηρεσίες.

Παρόμοια, Τοπικά Σχέδια Δράσης αναπτύχθηκαν και κυρώθηκαν ως Υπουργικές Αποφάσεις (Δράση D1), τα οποία προβλέπουν την συντονισμένη δράση των αρμόδιων φορέων με στόχο την ελαχιστοποίηση της λαθροθηρίας στις τρεις κρίσιμες περιοχές όπου εμφανίζεται η Νανόχηνα (Λίμνη Κερκίνη, Λίμνη Ισμαρίδα και Δέλτα Έβρου). Ως αποτέλεσμα, πλέον υπάρχει το πλαίσιο συνεργασίας για τις τοπικές υπηρεσίες που είναι υπεύθυνες για τη διαχείριση της λαθροθηρίας και της νόμιμης κυνηγετικής δραστηριότητας, να συνεργάζονται με σκοπό τον περιορισμό των περιστατικών λαθροθηρίας στις αντίστοιχες περιοχές. Τα Τοπικά Σχέδια Δράσης προβλέπονται από το ΥΠΕΝ και έχουν επ' αόριστη εφαρμογή, εκτός αν τροποποιηθούν ανάλογα.

Το τμήμα πολιτικής της Ορνιθολογικής θα παραμείνει ενεργό στην παρακολούθηση της σχετικής νομοθεσίας που αφορά τη Νανόχηνα και θα συμμετάσχει σε όλες τις συζητήσεις με το ΥΠΕΝ όσον αφορά τη νομοθεσία του κυνηγιού υδρόβιων και ειδικά σε ότι αφορά την ετήσια Ρυθμιστική Απόφαση για τη θήρας.

1.3.3.4 Συντονισμός της διεθνούς δράσης διατήρησης της Νανόχηνας: Το Διεθνές Σχέδιο Δράσης για τη Νανόχηνα (Δράση E3)

Το Διεθνές Σχέδιο Δράσης για τη Νανόχηνα υιοθετήθηκε κατά την 4^η Σύνοδο Συνάντησης των συμβαλλομένων μερών της AEWA το 2008 και παραμένει το διεθνώς συμφωνημένο πλαίσιο διατήρησης για τη διατήρηση του είδους εντός της Δυτικής Παλαιαρκτικής. Η εφαρμογή του Διεθνούς Σχεδίου Δράσης θα εξακολουθήσει να συντονίζεται από τη Διεθνή Ομάδα Εργασίας για τη Νανόχηνα, όπως δρομολογείται από τον Διεθνή Συντονιστή που βρίσκεται στη Γραμματεία της UNEP/AEWA. Οι επείγουσες δράσεις διατήρησης, όπως καθορίστηκαν με προτεραιότητα από την Ομάδα Εργασίας βάσει του Διεθνούς Σχεδίου Δράσης, περιλαμβάνονται στο Πρόγραμμα Εργασίας 2016-2019 (που εγκρίθηκε μετά την 3η Συνάντηση της AEWA IWG για τη Νανόχηνα τον Απρίλιο του 2016) και αποτελούν τη βάση του διεθνούς έργου που εξελίσσεται. Οι διεθνείς δράσεις - έργα που περιγράφονται στο Σχέδιο Εργασίας που έχουν τεθεί σε εφαρμογή, περιλαμβάνουν την αποστολή του φθινοπώρου του 2016 στο Καζακστάν για την αξιολόγηση της τρέχουσας κατάστασης του δυτικού πληθυσμού της Νανόχηνας και των παγκόσμιων πληθυσμών της Κοκκινόχηνας, καθώς και των προσεχών σχεδίων για τον καθορισμό των αιτιών για την παράνομη θανάτωση των Νανοχηνών στο Βόρειο Καζακστάν και τη γειτονική Ρωσία, την καθιέρωση μιας περιφερειακής διαδικασίας για την ενίσχυση της παρακολούθησης των υδρόβιων πουλιών γύρω από την Κασπία Θάλασσα, καθώς και των διεθνών αποστολών για τον εντοπισμό πρόσθετων περιοχών διαχείμασης του Δυτικού πληθυσμού της Νανόχηνας στο Ουζμπεκιστάν, την Τουρκία, το Τουρκμενιστάν και το Ιράν. Η Γραμματεία της UNEP/AEWA εξακολουθεί να συντηρεί τη σύνδεση μεταξύ της Διεθνούς Ομάδας Εργασίας και των διαφόρων άλλων διεθνών διαδικασιών και προγραμμάτων που σχετίζονται με τη

διατήρηση της Νανόχηνας, όπως η Αρκτική Πρωτοβουλία για την Προστασία των Πουλίων (AMBI) και τη Διεθνή Ομάδα Εργασίας της AEWA για την Κοκκινόχηννα. Η χρηματοδότηση της θέσης του Συντονιστή που βρίσκεται στη Γραμματεία της UNEP/AEWA έχει εξασφαλισθεί μέχρι το τέλος του 2019, με δυνατότητα περαιτέρω συνέχισης. Ως εκ τούτου, ο ουσιαστικός συντονισμός της διεθνούς δράσης διατήρησης για το είδος θα εξακολουθήσει να παρέχεται από τη Γραμματεία της UNEP/AEWA.

1.3.4 Παρακολούθηση και έρευνα

1.3.4.1 Διατήρηση του δικτύου των συντονισμένων μετρήσεων (Δράση A1)

Η WWF Φινλανδίας θα συνεχίσει να τηρεί τη λίστα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (τη λίστα των e-mails) του δικτύου παρακολούθησης της Νανόχηνας και θα ενθαρρύνει τις νέες, εθνικές - περιφερειακές ομάδες να συνεχίσουν τη δράση τους και μετά το τέλος του προγράμματος. Η BirdLife Νορβηγίας και η WWF Φινλανδίας επίσης θα συνεχίσουν να διατηρούν και να αναπτύσσουν τη διεθνή πύλη για τη Νανόχηννα (www.piskulka.net), συμπεριλαμβανομένης της βάσης δεδομένων παρατήρησης της Νανόχηνας, καθώς και της βάσης αρθρογραφίας της Νανόχηνας.

1.3.4.2 Παρακολούθηση της Νανόχηνας και άλλων παραμέτρων στις περιοχές στάθμευσης και διαχείμασης (Δράση E2)

Ελλάδα: Η παρακολούθηση της Νανόχηνας θα συνεχίσει να πραγματοποιείται από τους Φορείς Διαχείρισης στις περιοχές όπου εντοπίζεται (λίμνη Κερκίνη, λίμνη Ισμαρίδα, Δέλτα Έβρου). Κατά τη διάρκεια του Προγράμματος LIFE+, η παρακολούθηση διεξήχθη επίσης από τους ΦΔ και συντονίστηκε από την Ορνιθολογική έχοντας ως αποτέλεσμα οι ΦΔ να αναπτύξουν επιπλέον εξειδίκευση σχετικά με την αναγνώριση της Νανόχηνας καθώς και την ποιοτικότερη παρακολούθηση και συλλογή δεδομένων. Η Ορνιθολογική θα συνεχίσει τον συντονισμό της παρακολούθησης της Νανόχηνας σε εθνικό επίπεδο μέσω του εκτεταμένου δικτύου εθελοντών και σε συνεργασία με τους ΦΔ. Η παρακολούθηση, θα ξεκινάει νωρίτερα από ότι συνήθως, εξαιτίας της αλλαγής στο χρόνο άφιξης της Νανόχηνας στην Ελλάδα. Κατά τη διάρκεια υλοποίησης του Προγράμματος LIFE+ οι Νανόχηνες μετέβαλλαν την άφιξή τους στη λίμνη Κερκίνη περίπου κατά ένα μήνα, έχοντας ως αποτέλεσμα η παρακολούθηση να ξεκινά πλέον το Σεπτέμβριο. Οι ΦΔ της Λίμνης Κερκίνης και του Δέλτα Έβρου επίσης θα χρησιμοποιούν την πύλη piskulka.net και θα μεταφορτώνουν δεδομένα παρατήρησης της Νανόχηνας από τις περιοχές τους. Η Ορνιθολογική θα είναι υπεύθυνη για τη μεταφόρτωση παρατηρήσεων από άλλες περιοχές. Η παρακολούθηση της Νανόχηνας επίσης προβλέπεται στο Ελληνικό ΕΣΔ για τη Νανόχηννα

σε επιπλέον περιοχές (Λίμνες Κορώνεια - Βόλβη ΖΕΠ GR122009 και Δέλτα του Νέστου ΖΕΠ GR1150001).

Η παρακολούθηση της κυνηγετικής δραστηριότητας και της λαθροθηρίας στο Δέλτα Έβρου προβλέπεται να συνεχιστεί ως μέρος του ΕΣΔ για τη Νανόχηνα. Η παρακολούθηση θα τηρήσει τη μεθοδολογία που αναπτύχθηκε κατά τη διάρκεια του Προγράμματος LIFE+ (Δράση A3) και θα συνεισφέρει στην εφαρμογή του ελληνικού ΕΣΔ για τη Νανόχηνα. Κατά τη διάρκεια του Προγράμματος η έκταση της προστατευόμενης περιοχής στο Δέλτα Έβρου θεωρήθηκε πιθανά ακατάλληλη και στο ΕΣΔ προβλέπεται η εξέταση της καταλληλότητας της.

Βουλγαρία: Για την επιπλέον συλλογή δεδομένων σχετικά με τη μετακίνηση και διαχείμαση της Νανόχηνας στην επικράτεια της χώρας αναπτύχθηκε ένα σύστημα παρακολούθησης και έρευνας. Το δίκτυο των εθελοντών και ορνιθοπαρατηρητών θα συμμετάσχει στις οργανωμένες καταμετρήσεις. Το πρόγραμμα παρακολούθησης που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος θα διατηρηθεί και το τοπικό προσωπικό και οι εθελοντές της BSPB θα είναι υπεύθυνοι για την παρακολούθηση των χηνών που διαχειμάζουν στη Βουλγαρία. Η δράση αυτή θα αρχίζει στα τέλη του φθινοπώρου και θα συνεχίζεται μέχρι τα τέλη Φεβρουαρίου. Για τη διευκόλυνση της διαδικασίας θα δημιουργηθεί ένας κατάλογος των ορνιθοπαρατηρητών και ειδικών, ώστε να μπορούν να παρακολουθούνται οι εξελίξεις σχετικά με τα τις μετακινήσεις της Νανόχηνας στη Βουλγαρία, ιδίως κατά μήκος της ακτής της Μαύρης Θάλασσας. Όπου απαιτείται, η BSPB θα εξασφαλίσει την εκπαίδευση αναγνώρισης στο πεδίο.

Ουγγαρία: Ο HNPД θα συνεχίσει την παρακολούθηση της Νανόχηνας στο Εθνικό Πάρκο Hortobágy, καθώς και σε ολόκληρη την περιοχή εύθηνης της. Ο ειδικός για την παρακολούθηση της Νανόχηνας του HNPД θα είναι υπεύθυνος για την οργάνωση της συλλογής δεδομένων και τη μεταφόρτωση τους στο www.piskulka.net. Ο HNPД θα πραγματοποιεί συντονισμένες μετρήσεις και συλλογή δεδομένων σε όλη την επικράτεια της Ουγγαρίας.

Φινλανδία: Το Metsähallitus και η WWF Φινλανδίας θα συνεχίσουν τις ετήσιες παρακολουθήσεις του Φινοσκοκανδικού πληθυσμού της Νανόχηνας στη Φινλανδική ακτή του Βοθνικού κόλπου.

1.3.5 Διάδοση και ευαισθητοποίηση

1.3.5.1 Διάδοση μέσω του διαδικτύου (Δράσεις D3 / D6)

Η WWF Φινλανδίας θα συνεχίσει να διατηρεί τον ιστότοπο του Προγράμματος στη διεύθυνση www.wwf.fi/lwfg για τουλάχιστον 5 χρόνια. Ο ιστότοπος του Προγράμματος για την Ελλάδα www.ornithologiki.gr/nanoxina θα παραμείνει ενεργός για τουλάχιστον 5 χρόνια. Οι ιστότοποι περιλαμβάνουν όλα τα παραδοτέα, καθώς και τις πληροφορίες του Προγράμματος. Επιπλέον, [η σελίδα Facebook](#) του Προγράμματος θα παραμείνει ενεργή. Η διαχείριση της σελίδας γίνεται κυρίως από την Ορνιθολογική αλλά και από τους εταίρους του Προγράμματος. Τώρα «ακολουθείται» τακτικά από πάνω από 1.400 άτομα και αποτελεί την κύρια σελίδα μέσω κοινωνικής δικτύωσης για το είδος. Εκτός από τις εξελίξεις των δράσεων του Προγράμματος, σημαντικές ειδήσεις σχετικά με τη Νανόχηνα και άλλα θέματα που σχετίζονται με αυτήν, κοινοποιούνται μέσω αυτής της σελίδας. Το τηλεοπτικό και ραδιοφωνικό βίντεο προώθησης (spot) του Προγράμματος, καθώς και το ντοκιμαντέρ «Ανεμοδαρμένες Πτήσεις» είναι και θα εξακολουθήσουν να είναι διαθέσιμα στο κανάλι YouTube της Ορνιθολογικής. Οι κεντρικές σελίδες της BSPB και η σελίδα Facebook της BSPB θα κοινοποιούν και θα ενημερώνουν για τα νέα και τα ενδιαφέροντα γεγονότα, μαζί με τις δράσεις για τη Νανόχηνα (παρακολούθηση, περιπολίες και παρατηρήσεις) που βρίσκονται σε εξέλιξη.

1.3.5.2 Διάδοση μέσω των MME (Δράσεις D1 / D6)

Η Ορνιθολογική θα συνεχίσει να διανέμει πληροφορίες σχετικά με το Πρόγραμμα της Νανόχηννας μέσω των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης. Σημεία ορόσημα για τη διατήρηση της Νανόχηννας, όπως για παράδειγμα η έγκριση του ΕΣΔ για τη Νανόχηνα στην Ελλάδα ή η άφιξη του κοπαδιού στους ελληνικούς υγρότοπους, θα γνωστοποιούνται με σχετικά Δελτία Τύπου. Επιπρόσθετα, κάθε χρόνο η Ορνιθολογική έχει δικαίωμα να υποβάλλει αίτηση στο Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης για διαφημιστικά μηνύματα κοινωνικού περιεχομένου που θα μεταδίδονται δωρεάν από όλους τους μεγάλους εθνικούς και τοπικούς τηλεοπτικούς και ραδιοφωνικούς σταθμούς. Η Ορνιθολογική θα χρησιμοποιήσει αυτή την ευκαιρία για να μεταδώσει το τηλεοπτικό και ραδιοφωνικό μήνυμα του Προγράμματος στο πλαίσιο της εκστρατείας κατά της λαθροθηρίας στη Βόρεια Ελλάδα. Τέλος, το ντοκιμαντέρ της εκστρατείας έχει διατεθεί σε διάφορα τηλεοπτικά κανάλια που το μεταδίδουν τουλάχιστον μία φορά το χρόνο, ενώ θα συνεχίσει να προβάλλεται στο πλαίσιο εκδηλώσεων που διοργανώνονται από την Ορνιθολογική ή/και άλλους φορείς.

1.3.5.3 Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (Δράση D5)

Κατά τη διάρκεια του Προγράμματος LIFE+ για τη Νανόχηνα, αναπτύχθηκε και εφαρμόστηκε ένα εκτεταμένο Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, στο πλαίσιο του οποίου αναπτύχθηκαν διάφορα εκπαιδευτικά εργαλεία. Δημιουργήθηκαν δύο ξεχωριστά Υλικά (πακέτα) Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης για παιδιά ηλικίας 4-8 (Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση) και 9-16 (Πρωτοβάθμια/Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση). Επίσης αναπτύχθηκαν πρόσθετα εργαλεία που περιλαμβάνουν ένα επιδαπέδιο παιχνίδι, ένα βιβλίο ζωγραφικής, ένα παιχνίδι μνήμης, μια αφίσα και ένα έντυπο παραμύθι. Όλο το υλικό - εργαλεία είναι διαθέσιμα στο διαδίκτυο.



Το Υλικό ΠΕ του Προγράμματος για παιδιά ηλικίας 4-8 ετών

Αντίγραφα του συνόλου του υλικού (περίπου 600 αντίτυπα), έχουν αποσταλεί σε τοπικά σχολεία σε περιοχές όπου εμφανίζεται η Νανόχηνα στη βόρεια Ελλάδα, σε κέντρα πληροφόρησης των Φορέων Διαχείρισης Εθνικών Πάρκων, σε τοπικές βιβλιοθήκες και Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Το Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης για τη Νανόχηνα περιλαμβάνει έναν ξεχωριστό Οδηγό για τους εκπαιδευτικούς, στον οποίο ο δάσκαλος ή οποιοσδήποτε ενήλικας που επιθυμεί να ασχοληθεί με τις προτεινόμενες δραστηριότητες μπορεί να λάβει τις σχετικές γενικές πληροφορίες και οδηγίες. Το Πρόγραμμα αυτό καθώς και το υλικό που έχει αναπτυχθεί έχουν δεχτεί θερμής υποδοχής από τους δασκάλους και ήδη χρησιμοποιούνται εκτεταμένα. Η ποικιλία και θεματολογία του υλικού δίνει την ευκαιρία στους δασκάλους να συζητήσουν διάφορα περιβαλλοντικά άλλα και κοινωνικά ζητήματα (π.χ. ανθρώπινη μετανάστευση) και ως εκ τούτου, αυτή η δράση του προγράμματος θα συνεχιστεί στα σχολεία και θα υποστηρίζεται από την Ορνιθολογική όπως και όταν χρειάζεται. Τέλος, η Ορνιθολογική στην αρχή κάθε σχολικής χρονιάς στέλνει σχετική επιστολή στο Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, το οποίο ενημερώνει με τη σειρά του όλες τις σχολικές διευθύνσεις σχετικά με τα περιβαλλοντικά προγράμματα της Ορνιθολογικής στις αντίστοιχες περιοχές και ενθαρρύνει την εφαρμογή τους.

Μέρος 2: Εφαρμογή

ΔΡΑΣΗ		Εταίρος Προγράμματος	Οργανισμός After-LIFE	Συνεργάτες	Πηγή Χρηματοδότησης	Εκτιμώμενο Κόστος (€)	
Διατήρηση Πληθυσμού	Περιοχές Διαχείρισης	Φύλαξη στην Ελλάδα	Ορνιθολογική	ΦΔ	Δασική Υπηρεσία/ Κυνηγετικές Οργανώσεις	Προϋπολογισμός ΦΔ/ Κρατική Χρηματοδότηση μέσω του ΕΣΔ	40.000/έτος
		Φύλαξη στη Βουλγαρία	BSPB	RFD, MEW, NGO, BSPB	MEW	MEW / RFD	2.500/ έτος σύμφωνα με το ΕΣΔ
Διαχείριση Ενδιαιτήματος	Περιοχές Διαχείρισης	Διαχείριση βλάστησης και ενδιαιτήματος στο Δέλτα του Έβρου	ΙΔΕ ΕΛΓΟ	ΦΔ Δέλτα Έβρου	ΙΔΕ ΕΛΓΟ/Διεύθυνση Δασών	Προϋπολογισμός ΦΔ / άλλες πηγές χρηματοδότησης	κατά περίπτωση
		Ενσωμάτωση επιτυχημένων πρακτικών στο Διαχειριστικό Σχέδιο του ΦΔ του Δέλτα Έβρου	ΙΔΕ ΕΛΓΟ	ΦΔ Δέλτα Έβρου	ΙΔΕ ΕΛΓΟ/Διεύθυνση Δασών	Δεν απαιτείται χρηματοδότηση	-
	Περιοχές Στάθμευσης	Διαχείριση ιδανικής στάθμης ύδατος στις περιοχές του προγράμματος στο HNPД	HNPД	HNPД		HNPД	κατά περίπτωση
		Διαχείριση βλάστησης στις περιοχές του προγράμματος του HNPД	HNPД	HNPД		HNPД	2.900

ΔΡΑΣΗ		Εταίρος Προγράμματος	Οργανισμός After-LIFE	Συνεργάτες	Πηγή Χρηματοδότησης	Εκτιμώμενο Κόστος (€)	
Πολιτική και Νομοθεσία	Περιοχές Στάθμευσης	Κύρωση Βουλγαρικού ΕΣΔ	BSPB	BSPB	MEW	BSPB	κατά περίπτωση
		Παρακολούθηση της εφαρμογής του Βουλγαρικού ΕΣΔ για την Νανόχηνα	BSPB	BSPB		BSPB	20.196 / 9 έτη ή 2.244 / έτος
		Παρακολούθηση της εφαρμογής του Ουγγρικού ΕΣΔ για την Νανόχηνα	HNPД	HNPД /Υπουργείο Γεωργίας		HNPД /Υπουργείο Γεωργίας	1.200
	Περιοχές Διαχείμησης	Κύρωση Ελληνικού ΕΣΔ	Ορνιθολογική	Ορνιθολογική	ΥΠΕΕΝ	ΕΟΕ	2.000
		Παρακολούθηση της εφαρμογής του Ελληνικού ΕΣΔ για την Νανόχηνα	Ορνιθολογική	ΥΠΕΝ	Ορνιθολογική	Χρηματοδότηση προβλεπόμενη από το ΕΣΔ	5.000 / έτος
		Παρακολούθηση για ευνοϊκή προς τη Νανόχηνα Νομοθεσία	Ορνιθολογική	Ορνιθολογική	Άλλες ΜΚΟ	Ορνιθολογική	4.000 / έτος
		Τοπικά Σχέδια Δράσης κατά της λαθροθηρίας στις περιοχές της Νανόχηνας	ΥΠΕΝ	ΥΠΕΝ	Ορνιθολογική/ Δ/νσεις Δασών	Δεν απαιτείται χρηματοδότηση	-
	Όλες οι περιοχές	Λειτουργία της Διεθνούς Ομάδας Εργασίας για τη Νανόχηνα	ΑΕWΑ	ΑΕWΑ	Κράτη Μέλη ΑΕWΑ	Εθελοντικές συνεισφορές	Διαφέρει ανά έτος ¹

¹ Τα κόστη προσωπικού για το συντονισμό της Διεθνούς Ομάδας Εργασίας ΑΕWΑ για τη Νανόχηνα στη Γραμματεία UNEP/ΑΕWΑ είναι 90.000 – 100.000€ το έτος. Τα έξοδα γραφείου παρέχονται από τη Γερμανική κυβέρνηση ως μέρος της φιλοξενίας της Γραμματείας UNEP/ΑΕWΑ. Τα κόστη υλοποίησης των διεθνών δράσεων διατήρησης και έρευνας διαφέρουν κατ' έτος αναλόγως με τις συμφωνημένες προτεραιότητες της Ομάδας Εργασίας όπως αυτές περιγράφονται στο Σχέδιο Εργασίας της Ομάδας για το 2016-2019 και τη διαθεσιμότητα των πόρων. Τα κόστη αυτά κατά τη διάρκεια 2009-2017 ήταν περίπου 30.000-100.000€ ανά έτος. Πρέπει να σημειωθεί ότι τα περισσότερα από αυτά τα κόστη, υποστηρίζουν δράσεις διατήρησης στις λουπές μεταναστευτικές οδούς του Φιννοσκανδικού πληθυσμού με αποτέλεσμα να συμπληρώνουν συνεχιζόμενες δράσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση.



Σχέδιο Δράσης After-LIFE



ΔΡΑΣΗ		Εταίρος Προγράμματος	Οργανισμός After-LIFE	Συνεργάτες	Πηγή Χρηματοδότησης	Εκτιμώμενο Κόστος (€)	
Παρακολούθηση και Έρευνα	Όλες οι περιοχές	Διατήρηση του Διεθνούς Δικτύου Συντονισμένης Παρακολούθησης/ Λίστα e-mail	WWF Fi	WWF Fi	Όλοι οι εταίροι	Ιδία χρηματοδότηση εταίρων	κατά περίπτωση
		Διατήρηση των συναντήσεων της ομάδας εργασίας για τον Φιννοσκανδικό πληθυσμό της Νανόχηνας	Όλοι οι εταίροι	Όλοι οι εταίροι	Όλοι οι εταίροι	Ιδία χρηματοδότηση εταίρων	κατά περίπτωση
	Περιοχές Διαχείρισης / Ελλάδα	Παρακολούθηση της Νανόχηνας	Ορνιθολογική	ΦΔ	Ορνιθολογική	Προϋπολογισμός ΦΔ/ άλλες πηγές	12.000 / έτος
		Παρακολούθηση κυνηγετικής Δραστηριότητας (Δέλτα Έβρου)	ΙΔΕ ΕΛΓΟ	ΦΔ	Ορνιθολογική /ΙΔΕ ΕΛΓΟ/Δασική Υπηρεσία	Προϋπολογισμός ΦΔ/ άλλες πηγές	κατά περίπτωση
	Περιοχές Στάθμευσης	Παρακολούθηση της Νανόχηνας στη Βουλγαρία	BSPB	BSPB		BSPB	7.500 / έτος σύμφωνα με το ΕΣΔ
		Παρακολούθηση της Νανόχηνας στην Ουγγαρία	HNPД	HNPД		HNPД	4.400 / έτος

ΔΡΑΣΗ		Εταίρος Προγράμματος	Οργανισμός After-LIFE	Συνεργάτες	Πηγή Χρηματοδότησης	Εκτιμώμενο Κόστος (€)	
Διάδοση και Ευαισθητοποίηση	Διαδικτυακή Παρουσία	Διατήρηση της διεθνούς πύλης ενημέρωσης	WWF Fi/NOF	WWF Fi/NOF	Ορνιθολογική, BSPB, HNPD	WWF Fi/NOF	κατά περίπτωση
		Διατήρηση της διεθνούς σελίδας ενημέρωσης του προγράμματος για 5 έτη	WWF Fi	WWF Fi	Όλοι οι εταίροι	WWF Fi	χαμηλό / κατά περίπτωση
		Διατήρηση της σελίδας του προγράμματος της Ορνιθολογικής / σελίδα Facebook	Ορνιθολογική	Ορνιθολογική	Όλοι οι εταίροι	Ορνιθολογική	χαμηλό / κατά περίπτωση
	Μέσα Ενημέρωσης & Περιβαλλοντική Εκπαίδευση	Καμπάνια ενημέρωσης / συναντήσεις επιλεγμένων γκρουπ στις περιοχές του προγράμματος ετήσια κάθε Σεπτέμβρη	Ορνιθολογική / ΥΠΕΝ	Διευθύνσεις Δασών	ΥΠΕΝ/ΦΔ/Δ/νσεις Δασών/ Ορνιθολογική	Ιδια χρηματοδότηση συμμετεχόντων/ άλλες πηγές	κατά περίπτωση
		Πρώθηση των στόχων του προγράμματος μέσω των Ελληνικών ΜΜΕ	Ορνιθολογική	Ορνιθολογική		Ορνιθολογική	-
		Πρώθηση του προγράμματος μέσω της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στη Β. Ελλάδα	Ορνιθολογική	Ορνιθολογική	Υπουργείο Παιδείας/ Διευθύνσεις Σχολείων	Ορνιθολογική	-